प्रथमसत्रान्त आकलनम्

कक्षा– अष्टमी

विषयः– संस्कृतम्

समय–होरात्रयम् पूर्णाङ्कः–40

आवश्यक निर्देशाः–

1. प्रश्नानाम् उत्तराणि सुन्दर भाषायाम् दीयन्ताम्।
2. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
3. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
4. प्रश्नपत्रानसारमेव प्रश्नसंख्या लेखनीया।

प्रश्नः– 1 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत– (4)

गजधरः इति सुन्दरः शब्दः तडागनिर्मातृणां सादरं स्मरणार्थम् राजस्थानस्य केषुचित भागेषु शब्दोऽयम् अद्यापि प्रचलित। कः गजधरः? यः गजपरिमाणं धारयति स गजधरः गजपरिमाणम् एव मापकार्ये उपयुज्यते। समाजे त्रिहस्त–परिमाणात्मिकीं लौहयष्टिं हस्ते गृहीत्वा चलन्तः गजधराः इदानीं शिल्पिरूपेण नैव समादृताः सन्ति। गजधरः, यः समाजस्य गाम्भीर्य मापयेत् इत्यास्मिन् रूपे परिचितः।

(क) गजधरः शब्दः कुत्र अद्यापि प्रचलति?
(ख) कः गजधरः ?
(ग) गजपरिमाणं कुत्र उपयुज्यते?
(घ) गजधरः कस्मिन् रूपे परिचित?

प्रश्नः– 2 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी– भाषायाम् अनुवादं कुरुप।– (5)

राकेशः भगिनि शालिनी। दिष्ट्यात्वं समागता। अद्य मम कार्यालये एका महत्वपूर्णा गोष्ठी सहसैव निश्चिता। अद्यैव मालायाः चिकित्सिकां सह मेलनस्य समयः निर्धारितः त्वं मालया सह चिकित्सिकां प्रति गच्छ तस्याः परामर्शानुसारं यद्विधेयं तद सम्पादय। शालिनी– किमभवत्? भ्रातृजायायाः स्वास्थ्यं समीचीन नास्ति? अहं तु ह्यः प्रभृति पश्यामि सा स्वस्था न प्रतिभाति इति प्रतीयते स्म।

प्रश्नः– 3 अधोलिखित श्लोकस्य हिन्दी– भाषायाम् अनुवांद लिखत। (3)

विहाय पौरुष यो हि दैवमेवावलम्बते।
प्रासाद सिंहवत् तस्य मूर्ध्नि तिष्ठन्ति वायसाः।।

अथवा

मम गीतैर्मुग्धं समं जगत् मम नृत्यैर्मुग्धं समंजगत्।
मम काव्यैर्मुग्धं समं जगत्, रसभरिता भारत जनताऽहम्।।

प्रश्नः– 4 केचन् षट् प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत– (6 1/2=3)

(क) व्याधस्य नाम किमासीत्?
(ख) केन सह मानवस्य आवश्यकता परिवर्तते?
(ग) मधुर सूक्तरसं के सृजन्ति?
(घ) सततं किं करणीयम्?
(ड.) गजपरिमाणं कः धारयति?
(च) अहं कस्मात् कठिना भारतजनताऽस्मि?
(छ) राकेशः कस्याः तिरस्कारं करोति ?
(ज) गुहा केन प्रतिध्वनिता ?

प्रश्नः–5 एकां कथां हिन्दी–भाषायाम् लिखत– (4)

कण्टकेनैव कण्टकम्

अथवा

बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता।

प्रश्नः– 6 मञ्जूषातः क्रियापदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत– (3)

निधेहि,	विधेहि,	जहीहि,	देहि,	भज,	चल,	कुरु

(क) त्वं विद्यालय ....।
(ख) राष्ट्रे अनुरक्तिं....................।
(ग) मह्यं जलं ....।
(घ) मूढ! .... धनागमतृष्णाम्।
(ड.) ....गोविन्दम्।
(च) सततं ध्येय स्मरणम्.........................।

प्रश्नः–7 एकं शब्दरूपं लिखत्– (3)

अस्मद् **अथवा** इदम् (पुल्लिङ्ग)

प्रश्नः– 8 एकं धातुरूपं यथानिर्दिष्टे लकारें लिखत – (2)

पा (पिब्) (लृट् लकारे) **अथवा** हस् (लोट्लकारे)

प्रश्नः– 9 अधोलिखितानां पदानां सन्धिं, सन्धि–विच्छेदं वा कुरुत। (2)

विद्या+आलयः, नयनम्, एक+एकम्, देवीर्शः

प्रश्नः– 10 रेखाङ्किंतानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत्। (2)

(क) दधिपुचछः नाम श्रृगालः गुहायाः स्वामी आसीत्?
(ख) विश्रामगृहेषु कक्षं सुनिश्चितं भवेत्।
(ग) चञ्चलः वृक्षम् उपगम्य अपृच्छत्।
(घ) सर्वकारस्य घोषणा अस्ति।

प्रश्नः– 11 अधोलिखितानि समानार्थकानि पदानि मेलयत। (2)

जगति	नदी
प्रकृति	संसारे
चक्षुषा	स्वभावः
तटिनी	नेत्रेण

प्रश्नः– 12 संख्यावाची शब्दान् संस्कृतभाषायाम् लिखत। (2)

16, 85, 44, 65, 25,76

प्रश्नः– 13 अधोलिखित प्रश्नान् पठित्वा उचितविकल्पं चिनुत– (5)

(क) संस्कृते कति वचनानि भवन्ति?
(1) द्वे (2) त्रीणि
(3) एकम् (4) पञ्च

(ख) 'यूयम्' शब्दस्य कः अर्थः?
(1) मैं (2) हम सब
(3) वे दो (4) तुम सब

(ग) 'मात्' शब्दस्य परिचयः?
(1) आकारान्त स्त्रीलिङ्गः (2) ऋकारान्तस्त्रीलिङ्गः
(3) पुल्लिङ्गः (4) नपुंसकलिङ्गः

(घ) अष्ठ्मपाठस्य नाम किम् ?
1) डिजिभारतम् (2) कण्टकेनैवकण्टकम्
(3) संसारसागरस्यनायकाः (4) सुभाषितानि

(ड़) भूतकालहेतु कस्य लकास्य प्रयोगः भवति?
(1) लृट्लकास्य (2) लोट्लकारस्य
(3) लड्.लकारस्य (4) लट्लकास्य